

Conjunt de sardanes relacionades amb Pineda de Mar

Pineda de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Pineda de Mar, s/n.

Coordenades:

Latitud: 41.627452777999
Longitud: 2.6893946528435
UTM Est (X): 474127
UTM Nord (Y): 4608460

Classificació

Número de fitxa: 08163 - 239
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia: Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle: XX-XXI
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés: Obert
Ús actual: Científic/Lúdic/Cultural
Titularitat: Pública
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dl., 17/06/2024 - 09:32

Descripció

Pineda de Mar compta, des la primera meitat del segle XX i fins als nostres dies, amb 39 sardanes, composades totes elles per diferents autors. Estan dedicades a personatges de la població, a la gent gran, a la

Festa Major, a la ràdio, als aplecs i danses, o a mestres compositors ja desapareguts. El ventall és molt ampli i també té “l’*Himne a Pineda*” dedicat a la població.

Joaquim Soms i Janer (Pineda, 14/05/1914 – 28/12/2012): “*Maria de Pineda*”, estrenada l’any 1937 i dedicada a la seva promesa. “*Pineda de mar*”; “*Carrer Tribala*”, “*Doctor Bertomeu*”; “*Gent gran de Pineda, endavant!*”; “*Germanor pinetenca*”; “*Himne a Pineda*”; “*Pineda, Xè aniversari d’aplec*”; “*Ràdio Pineda*”; “*Raval de Mar*” i “*Pineda, vint anys d’aplec*”, estrenada per l’Aplec de Sant Jaume de Pineda l’any 1998; “*Pineda en el cor*”, estrenada l’any 2005 a Pineda; “*Sempre Junts*”, dedicada a la seva esposa Maria; “*25 anys d’aplec a Pineda*”, estrenada l’any 2003 a Pineda; “*El Museu d’en Caimel*”, estrenada l’any 2004 a Pineda; “*Ànima de poeta*”, dedicada al poeta Artur Iscla i estrenada l’any 1993; “*Celebrant els meus 95 anys*”, estrenada l’any 2009 al 82è aplec de Calella;

Borgunyó i Garriga, Agustí (Sabadell, 05/05/1894 – 01/07/1967) : “Festa Major a Pineda”, estrenada l’any 1950.

Puntí i Alsina, Estanislau (Tortellà, 05/12/1916 – 26/11/1999) : “Sardanistes pinetencs”, estrenada a Pineda l’any 1994. Tocava la trompeta, el fiscorn i el trombó i formava part de La Principal de Tortellà. Era fill d’Amadeu Puntí.

Carretero i Basart, Lluís (Pineda, 21/02/1931 – 15/04/2011) : “*La flor de Catalunya*”; “*Que bonica ets Pineda*” estrenada l’any 1985 a l’Aplec de Calella; “*Les Mèlies*” i “*Enyorada Pineda*”, estrenades a Pineda l’any 1983; “*Pineda Marinera*”, estrenada l’any 1989 a Pineda; “*Formosa Pineda*”, estrenada l’any 1946 i “*Aplec de Sant Jaume*”, estrenada també a Pineda l’any 2003.

Deprius i Ribera, Martí (La Jonquera, 15/09/1878 – 20/02/1946) : “*Les noies de Pineda*”. Se sap que vivia a Barcelona.

Marlet i Pujades, Emili (Pineda, 01/01/1914 – 01/01/1937) : “*Donzelleta pinetenca*”. També va compondre *Esclat de joventut*, mentre estava al front de Terol, on va morir.

Gil i Membrado, Tomàs (Horta de Sant Joan, 20/04/1915 – 04/06/2014) : “*La petita Martina*”, dedicada a la néta de l’Emília Roig i estrenada l’any 2003 a Calella. Tocava el fiscorn a la Cobla Barcelona.

Serra i Corominas, Joaquim (Peralada, 04/03/1907 – 17/11/1957) : “*La dansa (de Pineda)*”, estrenada l’any 1955 al Centre Parroquial de Sarrià (Barcelona).

Subirà i Riera, Martí (Calella?) : “*La festa pinedenca*”, estrenada l’any 2004. Tenia dos germans nascuts a Calella que també eren músics. En Joaquim va néixer l’any 1907 i tocava el tible, i en Josep, l’any 1900.

Galbany i Abril, Sigfrid (Cabrils, 23/08/1936) : “*A Joaquim Soms, el mestre*”, estrenada l’any 2004 a Blanes i “*Recordant al mestre Soms*”, estrenada l’any 2014 durant la Revetlla del 87è aplec de Calella.

Oltra i Ferrer, Manuel (València, 08/02/1922 – 26/09/2015) : “*Dansa de Pineda*”.

Cohí i Grau, Agustí (El Vendrell, 10/06/1921 – 09/03/2012) : “*El rotllet de Pineda*”.

Carbó i Vidal, Josep, pseudònim **Ravarey** (Palamós, 26/10/1912 – 04/01/1988) : “*L’aplec de Pineda*”.

Sagré i Vives, Antoni (Canet de Mar, 15/09/1930) : “*Pineda de Mar*”. Músic que tocava a la Cobla Costa Daurada. Tocava la trompeta, el trombó, el fiscorn i el contrabaix.

Història

La sardana és el ball nacional de Catalunya. És una dansa de caire popular, col·lectiva, on homes i dones ballen junts agafats de les mans, formant una rotllana i puntejant amb els peus els compassos de la música, normalment interpretada per una cobla.

L'origen és incert, tot i que el primer document conservat on s'esmenta un ball anomenat "sardana" data de 1552. Al segle XIX, en ple romanticisme, varis estudiosos relacionaren l'origen de la sardana amb les danses d'origen grec, de manera que així podien lligar aquesta cultura amb la fundació d'Empúries. Coincidint amb aquest moment, a Catalunya es posaren de moda les òperes romàntiques procedents d'Itàlia i les sardanes començaren a reproduir aquest tipus de música a les places i gloriets del carrer, cadascuna amb una durada diferent. Sorgí doncs, la necessitat de comptar i repartir i Miquel Pardas, l'any 1850 publica un "Método per aprender á ballar sardanas llargas", al qual seguiran molts altres.

Les noves melodies i ritmes que anaven sorgint, imposaven la necessitat d'una formació instrumental més variada i la cobla ho farà, arribant a la composició actual (encara que en aquell moment també emprassin instruments com la trompa, el bombo o els plats, actualment no utilitzats).

Les sardanes esdevenen ben aviat el ball de moda a l'Empordà i comarques gironines, tot i que ens els primers temps, eren ballades majoritàriament per homes. Pep Ventura (1817-1875) esdevindrà un dels compositors més apreciats i la seva orquestra la més cotitzada. A inicis del segle XX, la sardana s'escampa per Catalunya impulsada pels centres catalanistes i l'any 1902 a Barcelona, tenia lloc el primer concurs de colles en motiu de la festa major de la Mercè.

La demostració i l'habilitat física de la manera de ballar dels homes empordanesos va anar modificant-se arreu de Catalunya substituint-se per una ball elegant, cap a una verticalitat i un punteig més acusat en un espai més limitat. El ball empordanès s'aniria reconvertint en una dansa nacional, acadèmicament organitzat i amb un tempo musical més alentit. Algunes de les sardanes s'escriuri per ésser cantades, que faria la delícia de corals i orfeons.

L'any 1924, el dictador *Primo de Rivera* prohibeix la "Santa Espina", fet que causarà un efecte contrari en la població. Amb la República, s'institucionalitza novament la sardana que compartirà protagonisme amb músiques, vingudes d'Amèrica.

Amb la Guerra Civil, el feixisme prohibeix i reprimeix qualsevol símbol catalanista, entre ells clausura gran nombre d'entitats dedicades a fomentar la sardana. La sardana doncs, és convertia en un símbol de resistència. I malgrat la repressió, la sardana va perviure paral·lelament durant els quaranta anys de franquisme, encara que controlada sota "*el sano regionalismo*". L'any 1945 es funda l'Obra del Ballet Popular, una entitat capdavantera organitzadora d'esdeveniments com l'ofrena de la "Llàntia del sardanisme" l'any 1947 amb motiu de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat, o el "Dia Universal de la sardana". L'any 1958 es fundaria la Unió de Colles Sardanistes de Catalunya.

L'any 1980 la sardana entrà a l'escola. El 1990 es funda la Federació Sardanista de Catalunya. L'any 2014 la Federació es reconverteix en Confederació.

El 4 de desembre de l'any 2019, la Comissió de Cultura del Parlament votava a favor de la Proposta de resolució sobre la inclusió de la sardana a la llista representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, de la UNESCO, amb l'expedient 250-00973/12.

Bibliografia

Enllaços d'interès:

